

Täysistunto

Tiistai 24.11.2020 klo 14.00—19.03

24. Lakialoite laiksi rahankeräyslain 1 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 23/2020 vp Kai Mykkänen kok ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.11 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen torjunta on meidän kaikkien tehtävä. Poliittisina päättäjinä on meidän vastuullamme luoda lainsäädännön ja talousarvion kautta kannusteet ilmastoystävälliselle, taloudelliselle ja muulle toiminnalle, on kyse sitten rajoituksista, fossiilisiin polttoaineisiin kohdistuvista veronkorotuksista tai puhtaan teknologian tukemisesta. Päätöksemme luovat ne raamit ja ohjauskeinot, jotka vaikuttavat yritysten ja yksittäisten ihmisten kulutustottumuksiin ja -käyttäytymiseen, yrityksillä muun muassa investointeihin. Yksittäiset ihmiset voivat niin ikään tehdä oman osansa, jos heillä on siihen kyky ja mahdollisuus. Kulutustottumukset ja liikkumis- ja asumismuotojen valinta ovat kaikki osaltaan myös ilmastopäätöksiä.

Nyt käsittelyssä oleva lakialoite liittyy siihen, kuinka helpoksi ja selkeäksi teemme lainsäädäntöämme, jotta ihmiset, yritykset ja esimerkiksi säätiöt voivat omalta osaltaan kantaa vastuuta ilmastomuutoksen hidastamisessa. Tietyt toimijat, esimerkiksi Finnair ja Compensate-säätiö, ovat aktiivisesti pyrkineet luomaan mahdollisuuksia yksittäisille ihmisille ja yrityksille hiilijalanjäljen pienentämiseen tarjoamalla hiilipäästöjen kompensatiomahdollisuutta. Poliisin arpajaishallinto on kuitenkin tulkinnut niin, että tällainen toiminta luokituu rahankeräyslain piiriin kuuluvaksi vastikkeettomaksi rahankeräykseksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi ei odota, vaan tarvitsemme kipeästi päästövähennys- ja kompensointitoimia kaikilla sektoreilla. On jopa hieman absurdia, että nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista esimerkiksi Compensate-säätiön toimintaa ilman rahankeräyslupaa, vaikka säätiö ostaa kuluttajan maksamalla summalla päästövähennysyksiköitä eli hiilensidontaa. Arpajaishallinnon tulkinta on odotetusti kerännyt paljon kritiikkiä. Lakialoitteessa jopa todetaan, että arpajaishallinnon tulkinta uhkaa laittaa jäihin koko päästökompensatioalan Suomessa, koska rahankeräysluvan hankkiminen edellyttäisi toimijoilta paljon uutta byrokratiaa. Tällaiseen lopputulemaan meillä ei yksinkertaisesti ole varaa. Epäselvien laintulkintojen takia on ensiarvoisen tärkeää, että selkeytämme lakia, jotta pelisäännöt ovat kaikille — niin yrityksille, säätiöille kuin yksityisille ihmisillekin — helposti ymmärrettävät ja haluttua toimintaa tukevat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2020 vp

On hienoa, että hallitus on ryhtynyt sisäministeriön johdolla toimeen ja jättänyt marraskuun alussa lausuntokierrokselle esityksen, jossa vapaaehtoiset päästökompensaatiot rajataisiin rahankeräyslain ulkopuolelle. Jatkossa vapaaehtoinen päästökompensaatiotoiminta ei siis edellyttäisi rahankeräyslupaa. Hallituksen pohjaesitys siis osaltaan jo vastaa lakiesityksen vaatimuksiin. Valitettavan kauan tämä reagointi näin tuoreen kansanedustajan silmin kuitenkin on ottanut. Lähes kaksi vuotta tulee sitten, kun laki tulee käsittelyyn, tuosta tehdystä tulkinnasta ja tämän kompensaatiotoiminnan jäihin laittamisesta. Kiitos siis lakialoitteen tekijöille, jotta hyvää ja tarpeellista keskustelua saadaan yhdessä vietyä eteenpäin. Nyt toivon ripeää mutta laadukasta lainvalmistelutyötä.

18.14 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan oli helppo olla tuke-massa tätä rahankeräyslain 1 §:n muuttamista. Teimme viime kaudella hallintovaliokun-nassa, jossa nyt toimin varapuheenjohtajana ja viime kaudellakin olin jäsenenä, ison arpa-jaislain kokonaisuudistuksen, ja jotenkin tuntuu ehkä uskomattomalta nyt ajatella, että niit-tä asioita, mistä nyt puhumme, ei osattu ajatella kolme vuotta sitten tai neljä vuotta sitten, kun tämä iso arpajaislain uudistus laitettiin liikkeelle ja sitä valiokunnassa käsiteltiin. Täl-laisia erilaisia kompensaatioita ja malleja päästökompensaatioille tosiaan tällä vuosikym-menellä varmasti tarvitaan, ja niitä olisi ollut tulossa. Siinä mielessä on harmittavaa, että tämä tulkinta on johtanut siihen tilanteeseen, että erilaiset julkisestikin aikomuksensa il-moittaneet ovat nyt sitten joutuneet perumaan, sekä tämä Kompensäätiö-säätiö että myös-kin Finnair, koska he ovat todenneet, että eivät halua lähteä etenemään ennen kuin tilanne on tämän arpajaislainsäädännön ja myöskin sitten Poliisihallituksen osalta selvä ja selkeä.

Tosiaan sisäministeriö asetti tähän lainsäädäntöhankkeen keväällä, ja toisaalta voidaan ajatella, että sitten myöskin tällä lakialoitteella on ollut se oma paikkansa ja myöskin sisä-ministeriö on saanut viestin, että tälle löytyy kannatusta kansanedustajien osalta, ja aktii-visesti olemme asiaa esiin nostaneet. On hyvä, että sisäministeriö on nyt toiminut ja lau-suntokierrokselle on lakihanke saatu lähetettyä, ja siltä osin kuin sitten sisäministeriön hal-lituksen esitys aikanaan hallintovaliokuntaan saapuu, myöskin hallintovaliokunta pystyy arvioimaan tätä ja yhdistämään tähän kyseiseen lakialoitteeseen hallituksen esityksen kä-sittelyn. Tämä on tärkeä asia, ja nimenomaan pitää lainsäädännöllä luoda ne raamit ja pe-lisäännöt, joilla yritykset pystyvät silloin toimimaan.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun sanon, että viime kaudella, kun toimin eduskunnan kestäväen kehityksen toimikunnan puheenjohtajana, toimme erilaisia malleja, miten edus-kunta voi vastuuta kantaa, kun kansanedustajan työhön liikkuminen ja lentäminen eri mai-hin niin oleellisesti kuuluu — tosin nyt korona-aikana ei ole kuulunut, mutta normaalissa tilanteessa. Silloin toimikunta myöskin esitti, että eduskuntakin voisi näihin lentokompen-saatioihin sitten osallistua, mutta siltäkin osalta nyt sitten tämä on ollut jäissä. Tietenkin si-nivalkoisin siivin maailmalle ja valtakunnan sisällä paljon lennämme, mutta tämäkin asia vaatii päästökompensaation osalta raamitusta ja pelisääntöjä. — Kiitos.

18.17 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Vielä muutama seikka näihin kompensaatioi-hin.

On varmistettava, että niissä myydään vain palveluita ja hankkeita, jotka aidosti myös tuottavat ilmastohyötyjä. Tällä hetkellä markkinoilla, siis kansainvälisillä markkinoilla, on tarjolla kirjavasti erilaisia kompensaatiopalveluita. Myös näitä kompensaatiomarkkinoita on säädeltävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2020 vp

Ympäristöministeriö on käynnistänyt selvityksiä vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntelyn nykytilasta ja näistä kehittämistarpeista, ja tavoitteena on varmistaa, että kompensatiahankkeilla on aidosti positiivisia ilmastovaikutuksia. Myös kompensatioiden tarjoajat ovat toivoneet näiden pelisääntöjen selkeyttämistä.

Yhdyn kyllä edustaja Talvitien näkemykseen siitä, että eduskunnan lentokompensaatioita koskeva ratkaisu pitäisi mahdollisimman pian tuoda päätettäväksi. Nyt, vaikka ei paljon lennetäkään, olisi hyvä aika ratkaista myös tämä kysymys.

18.18 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä osa ilmastomuutoksen vastaista työtä. Tärkeintä on tietenkin saada päästövähennyksiä aikaiseksi. Me tarvitsemme lisää hiilinieluja, mutta meidän lainsäädäntöemme pitää mahdollistaa myös kompensointitoimet, ja erityisesti sellaisia toimia meidän pitäisi pikemminkin edistää kuin pyrkiä suitsimaan, joissa Suomella olisi ihan valtavasti annettavaa. Tässä on tuotu esille sellaisia vaihtoehtoja, joita ei ole vielä ollut mahdollista hyödyntää siinä määrin kuin toivottavaa olisi.

Mutta on ollut hienoa kuulla, että myös hallitus on edistämässä tätä asiaa osaltaan, ja uskon, että tässä on esimerkki teemasta, jota voimme olla yhteistyössä yli puoluerajojen edistämässä. Ilmastomuutos on meidän kaikkien yhteinen haaste, ja tarvitsemme kaikki keinot käyttöön, jotta me saamme tämän tavoitteen hiilineutraalista Suomesta toteutettua. Kertakaikkisesti ei ole järkevää eikä kestävä, että lainsäädäntö tai sääntely estää kompensatiomallien tai -tuotteiden hyödyntämistä, joten hyvä uutinen on, että asia etenee, ja varmasti tämä julkinen keskustelu on sitä osaltaan edesauttanut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.